

Hasteparagrafen er ingen blankofullmakt

Kommunal Rapport 22.12 2016

Hasteparagrafen kan bare brukes om formannskapet eller andre uttrykkelig har fått lov til det av kommunestyret, slår Jan Fridthjof Bernt fast.

Bruk av hasteparagrafen - kommuneloven §13 - må begrunnes. Ellers kan vedtaket i seg selv være ugyldig, påpeker jussprofessor Jan Fridthjof Bernt.

Et kommunestyre vedtok å framforhandle en festeavtale på en kommunal tomt til et privat selskap. I formannskapsmøte måneden etter opplyste ordfører ved møtets begynnelse at det kunne være aktuelt å ta en orienteringssak opp til realitetsbehandling – dersom formannskapet var enig. Det ble så fremmet forslag om at formannskapet skulle treffe vedtak om å avhende den samme tomten til et privat selskap. Det var på det rene at formannskapet ikke hadde blitt tildelt generell myndighet til å treffe vedtak om slikt salg, men vedtaket ble gjort i formannskapet under henvisning til hasteparagrafen i [kommuneloven § 13](#). Årsak til at saken hastet ble ikke opplyst.

Er formannskapets vedtak ugyldig? Kan kommunestyret fatte nytt vedtak der det omgjør formannskapets vedtak om salg av tomten?

Bernt svarer

Ordfører anfører at vedtaket er truffet i medhold av bestemmelsen om hastesaker i kommuneloven § 13. Denne bestemmelsen fastsetter at blant annet formannskapet kan ha «myndighet til å treffe vedtak i saker som skulle vært avgjort av annet organ». Det er imidlertid **to vilkår** for at det skal kunne treffes vedtak i medhold av denne bestemmelsen:

1. For det første må kommunestyret ha truffet **uttrykkelig vedtak om tildeling av slik hastekomptanse**. § 13 gir ikke selv slik kompetanse til formannskapet eller annet organ, den fastsetter bare at «Kommunestyret ... kan selv bestemme at formannskapet ... skal ha myndighet til å treffe vedtak». Det er altså ikke lenger slik som etter § 25 i kommunestyreloven av 1954, at formannskapet er tildelt slik hastekompetanse i loven. Så hvis det ikke foreligger et uttrykkelig delegeringsvedtak fra kommunestyret om tildeling av slik hastekompetanse, er formannskapets vedtak ikke gyldig som realitetsavgjørelse, og må oppfattes som en innstilling til kommunestyret som er rette organ til å treffe vedtak.

2. Hvis det foreligger et delegeringsvedtak om hastekomptanse for formannskapet, blir så neste spørsmål om lovens vilkår for bruk av en slik fullmakt, at «det er nødvendig at vedtak treffes så raskt at det ikke er tid til å innkalle» kommunestyret, er oppfylt. **Det ble ikke gitt noen begrunnelse for bruk av hastefullmakten. Det må bety at formannskapet ikke har foretatt noen selvstendig vurdering av om saken virkelig hastet så mye, og det må i seg selv være en feil som kanskje kan føre til at vedtaket blir ugyldig.** Og i alle fall er det slik at hvis det ikke kan dokumenteres at det rent faktisk ikke var tid til å innkalle formannskapet, vil vedtaket i alle fall være ugyldig hvis det er truffet i medhold av en slik hastefullmakt hvis denne bygger på kommuneloven § 13.

For ordens skyld vil jeg også nevne at i saker av den type det her er tale om, ville kommunestyret kunne gi formannskapet en bredere og mindre strengt avgrenset hastefullmakt, som f.eks. omfatter også vedtak som ikke anses som viktige nok til å begrunne innkalling til ekstraordinært kommunestyremøte. Da trenger vi ikke gå veien om § 13. **Denne bestemmelsen er bare nødvendig som hjemmelsgrunnlag i saker som ikke kan delegeres til formannskapet.** Er vi utenfor kretsen av saker der loven avskjærer delegering, er det opp til kommunestyret om det vil tildele hastekompetanse på samme vilkår som i saker som går inn under § 13, eller velge en mellomløsning der man delegerer hastekompetanse også i saker der det hadde vært mulig å få innkalt til ekstraordinært kommunestyremøte. Men da må det framgå tydelig av kommunestyrets delegeringsvedtak at det omfatter også slike situasjoner. En ren henvisning til § 13 vil ikke dekke dette, da må delegeringsvedtaket forstås med de samme begrensninger som gjelder ellers for hastekompetanse etter § 13.

Endelig vil det kunne reises spørsmål om det å ta en slik sak så å si på sparket ved å oppgradere en orienteringssak til en vedtakssak, er forsvarlig saksbehandling. Hvis det i ettertid kan påvises at formannskapet ikke fikk vesentlig informasjon om saksforholdet ved denne framgangsmåten, er det tenkelig at vedtaket blir ugyldig, men som alminnelig regel avgjør det folkevalgte organet selv innen ganske vide grenser hvor omfattende og dyptgående saksbehandling det ønsker før det treffer vedtak.

Til spørsmålet om omgjæring av vedtaket er jussen vanskelig og til dels litt usikker. **Hvis vedtaket i formannskapet var gyldig, vil det normalt ikke være mulig å omgjøre det, i alle fall ikke hvis kontrakt om kjøpet er underskrevet.**

Hvis vi legger til grunn at formannskapet ikke hadde kompetanse til å treffe vedtaket, enten fordi det ikke var tildelt slik kompetanse, eller fordi det gikk ut over sin kompetanse ved å treffe vedtak i sak som kunne vært behandlet i ekstraordinært kommunestyremøte, var vedtaket i utgangspunktet ugyldig, og kommunestyret kunne omgjøre det. Men hvis kjøpet er gjennomført, vil kommunen antakelig likevel kunne bli bundet av salgsavtalen. **Hvis kjøperen har vært helt uvitende om de feilene som eventuelt knyttet seg til formannskapets vedtak, taler mye for at han må kunne stole på og innrette seg i tillit til en avtale som er vedtatt av kommunens formannskap og effektuert av kommunens administrasjon.** Dette kan vi begrunne enten ved å si at det at kjøper nå har tiltrådt kjøpet og innrettet seg i tillit til det, medfører at vedtak nå blir gyldig, eller vi kan si at selv om det kommunale vedtaket om salget var ugyldig forvaltningsrettslig, er kommunen kontraktsrettslig bundet av avtalen, på samme måte som en privat part vil kunne bli bundet når noen som handler på hans eller hennes vegne, går ut over den fullmakten vedkommende hadde fått i denne sammenhengen.